Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0120

Pomen zakonodaje o posilstvih na podlagi odsotnosti privolitve v EU

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. aprila 2026 o pomenu zakonodaje o posilstvih na podlagi odsotnosti privolitve v EU (2025/2040(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju člena 2 in člena 3(2) in (3) Pogodbe o Evropski uniji, členov 8, 10 in 19 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter členov 83(1) in 82(2) PDEU, ki obravnavajo vzajemno priznavanje sodb ter policijsko in pravosodno sodelovanje,

– ob upoštevanju člena 83(1) PDEU, na podlagi katerega lahko Parlament in Svet določita minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij na področju posebno hudih oblik kriminala s čezmejnimi posledicami, tudi na področju nasilja na podlagi spola,

– ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti člena 21, ki prepoveduje diskriminacijo, člena 45, ki določa pravico do prostega gibanja, in člena 47, ki določa pravico do poštenega sojenja,

– ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija), ki jo je EU ratificirala leta 2023, in zlasti njenega člena 36, ki določa inkriminacijo spolnih dejanj brez privolitve, ter poročil o spremljanju držav, ki jih je pripravila Skupina strokovnjakov za ukrepanje proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (GREVIO),

– ob upoštevanju členov 21 in 3 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter člena 2 Pogodbe o Evropski uniji, ki enakost spolov določajo kot temeljno vrednoto Unije, ki jo je treba sistematično vključevati v vse politike in programe,

– ob upoštevanju drugega splošnega poročila o dejavnostih skupine GREVIO, objavljenega aprila 2021,

– ob upoštevanju priporočila Odbora ministrov Sveta Evrope REC(2002)5 z dne 30. aprila 2002 o zaščiti žensk pred nasiljem, v katerem so države članice Sveta Evrope pozvane, naj kaznujejo vsako spolno dejanje, storjeno zoper osebe, ki v to ne privolijo, tudi če ni prisotnih znakov odpora,

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2024/1385 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini[1],

– ob upoštevanju Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ[2] (direktiva o pravicah žrtev), ki določa okvir za pravosodje, osredotočeno na žrtve, tudi v primerih spolnega nasilja,

– ob upoštevanju predloga Komisije z dne 6. februarja 2024 za direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter gradivu spolne zlorabe otrok in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ (COM(2024)0060), ki vključuje opredelitev dejanja brez privolitve, in stališča Parlamenta z dne 17. junija 2025 o tem predlogu[3],

– ob upoštevanju resolucije Evropskega parlamenta z dne 16. septembra 2021 s priporočili Komisiji o opredelitvi nasilja na podlagi spola kot novega področja kriminala, vključenega na seznam iz člena 83(1) PDEU[4],

– ob upoštevanju strategije EU za enakost spolov za obdobje 2020–2025, ki poziva k večji zaščiti pred nasiljem na podlagi spola ter k celoviti spolni vzgoji, ki spodbuja ozaveščanje o privolitvi,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. februarja 2023 o predlogu sklepa Sveta o sklenitvi, s strani Evropske unije, Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima[5],

– ob upoštevanju sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) z dne 4. decembra 2003 v zadevi M.C. proti Bolgariji (pritožba št. 39272/98), v kateri je ESČP ugotovilo pozitivno obveznost držav, da sprejmejo določbe kazenskega prava za učinkovito preiskovanje in kaznovanje posilstva, pojasnilo, da zahteva po dokazu o fizičnem odporu pomeni tveganje, da bodo nekatere

---

1 UL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
2 UL L 315, 14.11.2012, str. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.
3 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0116.
4 UL C 117, 11.3.2022, str. 88.
5 UL C 283, 11.8.2023, str. 149.

vrste posilstva ostale nekaznovane, in menilo, da je treba v skladu s členoma 3 in 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) kaznovati in učinkovito preganjati vsako spolno dejanje brez privolitve, tudi če ni fizičnega odpora,

– ob upoštevanju sodbe ESČP z dne 27. maja 2021 v zadevi J. L. proti Italiji (pritožba št. 5671/16), v kateri je bilo ugotovljeno, da zanašanje na stereotipe in obtoževanje žrtev med sojenji za posilstvo pomeni kršitev pravice do spoštovanja zasebnega življenja v skladu s členom 8 EKČP,

– ob upoštevanju načel iz Yogyakarte, sprejetih novembra 2006, in načel iz Yogyakarte plus 10, sprejetih novembra 2017,

– ob upoštevanju raziskav in poročil Agencije EU za temeljne pravice (FRA) in Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE), kot sta raziskava iz leta 2014 o nasilju nad ženskami in zlasti raziskava iz leta 2024 o nasilju na podlagi spola v EU, v skladu s katero je 17,2 % žensk v državah članicah EU doživelo spolno nasilje[6], ter poročila o osebah LGBTIQ+ v Evropi za leto 2024,

– ob upoštevanju poročila agencije FRA z dne 10. junija 2025 z naslovom „Fundamental Rights Report 2025“ (Poročilo o temeljnih pravicah za leto 2025), zlasti mnenja FRA št. 2 o učinkoviti zaščiti žensk, ki so žrtve nasilja[7],

– ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic in Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah,

– ob upoštevanju deklaracije OZN z dne 15. septembra 1995 z naslovom „Pekinška deklaracija in izhodišča za ukrepanje“ ter rezultatov konferenc o pregledu,

– ob upoštevanju Konvencije OZN iz leta 1979 o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk ter splošnega priporočila št. 35 (2017) Odbora OZN za odpravo diskriminacije žensk z dne 26. julija 2017 o nasilju nad ženskami na podlagi spola,

– ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030, v njej določenega načela, da nihče ne sme biti prezrt, in zlasti ciljev trajnostnega razvoja št. 3, 4, 5, 10 in 16,

– ob upoštevanju sporočila Odbora OZN za odpravo diskriminacije žensk št. 34/2011 z dne 21. februarja 2014, v katerem so države

---

6 FRA, EIGE in Eurostat, „EU gender-based violence survey – Key results: Experiences of women in the EU-27“ (Raziskava EU o nasilju na podlagi spola – Ključni rezultati: izkušnje žensk v EU-27), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2024, str. 14.

7 FRA, „Fundamental Rights Report 2025“ (Poročilo o temeljnih pravicah za leto 2025), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2025.

pozvane, naj revidirajo zakonodajo o posilstvu z odpravo zahtev po uporabi sile ali dokazu o penetraciji in umestitvijo odsotnosti privolitve v jedro kaznivega dejanja,

– ob upoštevanju Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča, zlasti člena 7(1)(g), ki posilstvo in druge oblike spolnega nasilja priznava kot hudodelstva zoper človečnost, kadar so storjeni kot del velikega ali sistematičnega napada na katero koli civilno prebivalstvo,

– ob upoštevanju poročila posebne poročevalke o nasilju nad ženskami, njegovih vzrokih in posledicah z dne 19. aprila 2021 z naslovom „Rape as a grave, systematic and widespread human rights violation, a crime and a manifestation of gender-based violence against women and girls, and its prevention“ (Posilstvo kot huda, sistematična in razširjena kršitev človekovih pravic, kaznivo dejanje in izraz nasilja nad ženskami in dekleti na podlagi spola ter njegovo preprečevanje), ki je bilo predloženo na 47. zasedanju Sveta OZN za človekove pravice, ter spremljajočega okvira za zakonodajo o posilstvih,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju skupne razprave Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve in Odbora za pravice žensk in enakost spolov v skladu s členom 59 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve in Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A10-0047/2026),

A. ker so dejanja spolnega nasilja inkriminirana na podlagi mednarodnega prava o človekovih pravicah v času vojne in miru; ker je v mednarodnem humanitarnem pravu in mednarodnem kazenskem pravu posilstvo opredeljeno kot potencialni vojni zločin, hudodelstvo zoper človečnost ali dejanje, ki prispeva h genocidu, če so prisotni drugi potrebni elementi teh kaznivih dejanj; ker je ta klasifikacija opredeljena v Rimskem statutu Mednarodnega kazenskega sodišča (člen 8) in Ženevskih konvencijah iz leta 1949 ter dodatnih protokolih; ker pravna razlaga posilstva kot vojnega hudodelstva v skladu z opredelitvijo Mednarodnega kazenskega sodišča kot bistveni element vključuje odsotnost privolitve;

B. ker po mnenju ESČP opredelitve, ki temeljijo na uporabi sile kot glavnega sestavnega elementa kaznivega dejanja, žrtvam spolnega nasilja ne nudijo ustrezne zaščite in ogrožajo učinkovito zaščito spolne avtonomije posameznika;

C. ker je posilstvo kršitev različnih človekovih pravic, vključno s pravico do telesne nedotakljivosti, pravico do avtonomije in spolne avtonomije, pravico do zasebnosti, pravico do najvišjega dosegljivega standarda telesnega in duševnega zdravja, pravico žensk do enakosti pred zakonom in pravico do prepovedi nasilja, diskriminacije,

mučenja in drugega krutega ali nečloveškega ravnanja; ker posilstvo žrtvi odreka tudi polno uživanje več drugih človekovih pravic, kot so pravica do življenja, dostojanstva, telesne in duševne celovitosti, pravica do svobode in osebne varnosti, pravica do enakosti v družini in pred zakonom ne glede na spol in spolno identiteto ter pravica do prepovedi diskriminacije, mučenja in drugega grdega ravnanja;

D. ker nasilje na podlagi spola ostaja ena najbolj razširjenih in premalo prijavljenih kršitev človekovih pravic v Evropi ter se mora Evropa nanj odzvati; ker veljavni mednarodni pravni okvir na področju človekovih pravic priznava posilstvo kot kršitev človekovih pravic in obliko nasilja na podlagi spola, ki prizadene predvsem ženske in dekleta; ker je posilstvo ena najbolj razširjenih in najbolj brutalnih oblik nasilja na podlagi spola, saj krši telesno, psihično in spolno nedotakljivost ter telesno avtonomijo osebe ter ima hude in trajne posledice za žrtve;

E. ker nasilje na podlagi spola resno omejuje udeležbo žensk in deklet v javnem življenju, njihov dostop do pravnega varstva, izobraževanja in ekonomske neodvisnosti ter zato pomeni strukturno oviro za doseganje resnične enakosti spolov; ker žrtve posilstev doživljajo hude in dolgotrajne posledice, vključno s socialnimi in ekonomskimi posledicami, kot so izguba zaposlitve, finančna odvisnost, stanovanjska nestabilnost in zmanjšana udeležba v izobraževanju ali na delovnem mestu, ki še poslabšujejo učinke nasilja in utrjujejo neenakost spolov;

F. ker je po podatkih FRA in EIGE 17,2 % žensk v EU doživelo spolno nasilje, vključno s posilstvom in drugimi neželenimi spolnimi dejanji, vsaka dvajseta ženska pa je bila po dopolnjenem 15. letu starosti žrtev posilstva s prisotnim nasiljem[8]; ker se je po podatkih FRA nasilje nad osebami LGBTIQ+ v zadnjih letih povečalo, pri čemer so fizičnemu in spolnemu nasilju nesorazmerno izpostavljene transspolne ženske; ker so osebe LGBTIQ+ žrtve spolnega nasilja tudi zaradi svojega spola, spolne identitete, spolnega izraza in spolnih značilnosti; ker so letni stroški nasilja na podlagi spola v EU ocenjeni na 366 milijard EUR;

G. ker čezmejne posledice kaznivega dejanja posilstva ustvarjajo posebno potrebo za boj proti posilstvu na enotni podlagi v EU, da bi zagotovili večjo doslednost pri zaščiti in enak dostop do pravnega varstva za žrtve v vseh državah članicah z več ključnimi elementi: potrebo po zagotovitvi minimalne ravni zaščite za vse ženske v vseh državah članicah, potrebo po zagotovitvi minimalne ravni zaščite za ženske pri uveljavljanju svobode gibanja po vsej Uniji, saj odsotnost usklajene opredelitve posilstva spodkopava pravno varnost žrtev in

---

8 Raziskava FRA in EIGE, „Violence against women: an EU-wide survey – Results at a glance“ (Nasilje nad ženskami, raziskava po vsej EU – povzetek rezultatov), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2014, str. 20.

dostop do pravnega varstva, zaradi česar lahko pomeni oviro prostemu gibanju, ter potrebno in obvezno uskladitev prava EU z mednarodnimi standardi, kot je Istanbulska konvencija, ki zahteva inkriminacijo posilstva na podlagi odsotnosti privolitve;

H. ker je sedanje pravno okolje v EU še vedno razdrobljeno z različnimi sodnimi razlagami in različnimi opredelitvami posilstva, ki ne odražajo vedno mednarodnih standardov človekovih pravic ali zahtev Istanbulske konvencije glede privolitve; ker pomanjkanje harmoniziranih pravnih opredelitev v državah članicah spodkopava pravice žrtev, ovira čezmejno sodelovanje ter prispeva k nekaznovanju storilcev in neozaveščenosti o tem, kaj je dejanje spolnega nasilja; čeprav več držav članic še vedno opredeljuje posilstvo na podlagi uporabe sile ali grožnje, zaradi česar so številne žrtve izključene iz pravnega varstva; ker je zaradi tega še bolj jasno, da je vseevropska opredelitev posilstva na podlagi odsotnosti privolitve nujno potrebna; ker bi z uvedbo skupne pravne opredelitve posilstva na podlagi odsotnosti privolitve pripomogli k boljšemu policijskemu in pravosodnemu sodelovanju ter izboljšali zbiranje in primerljivost podatkov o posilstvih v EU;

I. ker so vse države članice podpisale Istanbulsko konvencijo, a je pet držav članic še ni ratificiralo[9]; ker sta le dve od teh držav nedavno reformirali svojo zakonodajo, da bi privolitev dobila osrednjo vlogo pri opredelitvi kaznivega dejanja posilstva[10]; ker je od začetka veljavnosti Istanbulske konvencije 16 držav članic spremenilo svojo zakonodajo, da bi vanjo vključile ali izrecneje opredelile pojem privolitve kot bistvenega elementa kaznivega dejanja posilstva; ker je EU h konvenciji pristopila leta 2023 na področjih, ki so v njeni izključni pristojnosti; ker je bila določba o opredelitvi posilstva na podlagi privolitve v Istanbulski konvenciji pomembna točka preloma za pravno reformo, saj je pomenila odmik od tradicionalnega pristopa, po katerem opredelitev posilstva predvideva domnevo nasilja; ker je agencija FRA v svojem poročilu o temeljnih pravicah za leto 2025 menila, da bi morale države članice, ki so ratificirale Istanbulsko konvencijo, spolno nasilje opredeliti kot kaznivo dejanje z uporabo opredelitev posilstva in drugih oblik spolnega nasilja na podlagi privolitve;

J. ker je imelo ESČP ključno vlogo pri oblikovanju sodobnega razumevanja posilstva v okviru prava človekovih pravic, zlasti s svojo prelomno sodbo iz leta 2003 v zadevi M.C. proti Bolgariji, v kateri je določilo pozitivno obveznost držav, da sprejmejo kazenskopravne določbe za učinkovito preiskovanje in kaznovanje posilstva, ugotovilo, da lahko zahteva po dokazovanju fizičnega odpora žrtve povzroči nekaznovanost nekaterih vrst posilstva in ne varuje spolne avtonomije, kot se zahteva v skladu s členoma 3 in 8 EKČP, ter razsodilo, da ta člena zahtevata kaznovanje in učinkovit pregon

---

9 Bolgarija, Češka, Madžarska, Litva in Slovaška.

10 Bolgarija in Češka.

vsakega spolnega dejanja brez privolitve, tudi če ni prisotnega fizičnega odpora; ker je bila v poznejših sodbah ESČP, kot sta J. L. proti Italiji (2021) in X. proti Cipru (2025)[11], obsojena uporaba argumentov in stereotipov o obtoževanju žrtev v sodnih postopkih ter ugotovljeno, da takšne prakse pomenijo kršitev pravice do zasebnega življenja iz člena 8 EKČP, ohranjajo predsodke in žrtve spolnega nasilja ovirajo pri dostopu do pravnega varstva; ker je ESČP v zadevi H. W. proti Franciji[12] ugotovilo, da vsako spolno dejanje brez privolitve pomeni obliko spolnega nasilja; ker je ESČP v zadevi L. in drugi proti Franciji[13] člena 3 in 8 EKČP razlagalo kot zahtevo, da imajo pogodbenice EKČP kazenskopravne sisteme, ki so sposobni kaznovati spolna dejanja brez privolitve;

K. ker je v priročniku OZN o zakonodaji na področju nasilja nad ženskami navedeno, da morajo biti v zakonodaji predvidene oteževalne okoliščine, vključno z na primer starostjo žrtve, odnosom med žrtvijo in storilcem, uporabo ali grožnjo fizičnega nasilja, prisotnostjo več storilcev in hudimi fizičnimi ali duševnimi posledicami napada za žrtev; ker je v priročniku nadalje navedeno, da bi morala zakonodaja „posebej inkriminirati spolni napad v razmerju (tj. ‚posilstvo v zakonu‘), bodisi z določitvijo, da se določbe o spolnem napadu uporabljajo ‚ne glede na naravo razmerja‘ med storilcem in pritožnikom, bodisi z navedbo, da ‚nobena zakonska zveza ali drugo razmerje ne predstavlja obrambe pred obtožbo spolnega napada po zakonodaji‘“;

L. ker je Parlament 16. septembra 2021 sprejel resolucijo, v kateri je nasilje na podlagi spola opredelil kot novo področje kriminala, vključeno na seznam iz člena 83(1) PDEU; ker je v tej resoluciji pozval države članice, naj v svojem nacionalnem pravu spremenijo opredelitev posilstva, tako da bo temeljila na odsotnosti privolitve, in poudaril, da je nasilje na podlagi spola huda kršitev človekovih pravic in dostojanstva ter da je posilstvo oblika nasilja na podlagi spola;

M. ker bi se moral člen 83 PDEU uporabljati kot pravna podlaga za zakonodajne predloge o kaznivem dejanju posilstva, saj je posilstvo posebno hudo kaznivo dejanje s čezmejnimi posledicami in sodi na področje kaznivih dejanj „spolnega izkoriščanja žensk in otrok“;

N. ker izraz „spolno izkoriščanje“ iz člena 83(1) PDEU ni omejen zgolj na trgovino z ljudmi, saj bi tako ozka razlaga neupravičeno omejila „trgovino z ljudmi in spolno izkoriščanje žensk in otrok“ na kaznivo dejanje trgovine z ljudmi; ker besedilo in zakonodajna praksa, tudi v

---

11 Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 27. februarja 2025, X. proti Cipru, pritožba št. 40733/22.

12 Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 23. januarja 2025, H.W. proti Franciji, pritožba št. 13805/21.

13 Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 24. aprila 2025, L. in drugi proti Franciji, pritožbe št. 46949/21, 24989/22 in 39759/22.

direktivi o spolni zlorabi otrok[14], kažeta, da spolno izkoriščanje zajema širši nabor kaznivih dejanj, tudi spolno zlorabo; ker se spolno izkoriščanje običajno nanaša na nepravično izkoriščanje druge osebe za spolno korist in vključuje tudi ranljivost žrtve, ker je osrednjega pomena pri kaznivem dejanju posilstva;

O. ker člen 36 Istanbulske konvencije zavezuje k inkriminaciji vseh spolnih dejanj brez privolitve ter določa, da mora biti privolitev dana prostovoljno kot izraz svobodne volje osebe, ocenjene v okviru danih okoliščin; ker je to načelo skladno s sodbami ESČP in nacionalno sodno prakso;

P. ker je privolitev prostovoljni dogovor o sodelovanju v določeni spolni dejavnosti ter jo je mogoče kadar koli umakniti;

Q. ker so mnoge države članice[15] kot tudi druge evropske države[16] v svoje kazenske zakonike že uvedle opredelitve posilstva na podlagi privolitve, kar je privedlo do učinkovitejšega preprečevanja, poročanja in kazenskega pregona kaznivih dejanj spolne zlorabe in do večje ozaveščenosti javnosti;

R. ker se je Parlament v svojem stališču in mandatu o direktivi o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini odločno zavzel za vključitev opredelitve kaznivega dejanja posilstva na podlagi privolitve v besedilo, kot je predlagala Komisija; ker je Svet žal menil, da inkriminacija posilstva ne bi smela biti vključena v to direktivo;

S. ker je predlog Komisije za direktivo o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini vključeval predlog za inkriminacijo posilstva na podlagi priznanja, da „spolno izkoriščanje žensk“ vključuje posilstvo; ker je ta razlaga skladna z zavezo iz Pogodb za enakost med moškimi in ženskami; ker je zato člen 83(1) PDEU ustrezna pravna podlaga za določitev minimalnih predpisov EU za opredelitev posilstva;

T. ker so žrtve posilstva pogosto vprašane o njihovem neupiranju spolnemu napadu, storilci pa trdijo, da se žrtve niso upirale, kar pomeni, da so se pasivno strinjale; ker je v švedski študiji 70 % žrtev spolnega nasilja poročalo o precejšnji tonični negibnosti, znani tudi kot „stanje zamrznitve“; ker je najpogostejši odziv med žrtvami posilstva reakcija, znana kot „zamrznjen strah“ ali „tonična negibnost“, ne pa aktivni fizični odpor proti storilcu; ker je neupiranje ali „zamrznitev“ pogost neprostovoljni odziv in

---

14 Direktiva 2011/93/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ (UL L 335, 17.12.2011, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

15 Avstrija, Belgija, Ciper, Danska, Finska, Francija, Grčija, Hrvaška, Irska, Luksemburg, Malta, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Slovenija, Španija in Švedska.

16 Islandija, Norveška, Črna gora, Ukrajina in Združeno kraljestvo.

preživetveni refleks na ogroženost, ki lahko povzroči negibnost (nepremična drža, izguba mišičnega tonusa, nezmožnost prostovoljnih dejanj) in disociacijo, pri kateri je zavest osebe ločena od motečih in bolečih občutkov ter čustev, ki se pojavljajo v njenem telesu, ter občutek nemoči; ker te realnosti ni mogoče prezreti, če želimo žrtvam posilstva zagotoviti dostop do pravnega varstva in spodbuditi pravno in socialno okolje, v katerem posilstvo ne bo več tolerirano;

U. ker lahko dejavniki, kot so prisila, nasilje, grožnje, finančna in psihološka odvisnost, fizična ali duševna stanja, kot so tonična negibnost, zamrznitev, presenečenje, strah, ustrahovanost, nezavest, zastrupitev, podreditev z uporabo kemičnih snovi, zaspanost, bolezen, telesna poškodba, invalidnost ali druga stanja oziroma drug posebno ranljiv položaj ali strukturna in presečna diskriminacija, povzročijo ranljivost in nevarnost in preprečijo svobodno privolitev, kar je bistvenega pomena v primerih posilstva;

V. ker lahko travma zaradi spolnega napada vpliva na delovanje spomina, kar vodi do razdrobljenih ali manjkajočih spominov na dogodke in izkrivljanj v časovnih zaporedjih, zaradi česar si je težko zapomniti, v kakšnem vrstnem redu so se dogodki zgodili; ker je travma zaradi posilstva povezana s posttravmatsko stresno motnjo in drugimi resnimi duševnimi simptomi, vključno z zmanjšano koncentracijo, tesnobo, paničnimi napadi, težko depresijo, vsiljivimi spomini („flashbacks“) in nočnimi morami;

W. ker se zaradi zanašanja na materialne dokaze o upiranju, ogroženosti ali nasilju ohranjajo škodljivi miti in stereotipi o posilstvu o tem, kako naj bi se žrtve obnašale, kar prispeva k sekundarni viktimizaciji, zlasti v primerih, ko žrtve ne izpolnjujejo družbeno oblikovanih pričakovanj glede travme, upiranja ali vidnih poškodb; ker te prakse prispevajo k nezaupanju v sisteme pregona in pravosodja, kar vodi do nizkih stopenj prijav med žrtvami in nekaznovanosti storilcev;

X. ker sta spolna avtonomija in telesna nedotakljivost nedotakljivi pravici, namen zakonodaje o posilstvu na podlagi privolitve pa je okrepiti njuno zaščito; ker je prehod na model zakonodaje o posilstvu, ki temelji na odsotnosti privolitve, ključnega pomena za priznavanje, da je mogoče spolno avtonomijo in nedotakljivost kršiti celo v primerih, ko ni fizičnega nasilja, na primer ob dinamiki prisile ali zlorabi položaja;

Y. ker je namen poudarjanja pomena spolne avtonomije spodbujati enakost spolov in zlasti uresničevanje pravic žensk in deklet; ker je v zakonodaji o posilstvu na podlagi privolitve poudarjena zlasti pravica žensk, da odločajo o sebi in svojem telesu;

Z. ker bi morala biti privolitev osrednji sestavni del zakonodaje o posilstvu; ker je zakonodaja o posilstvu na podlagi privolitve potrebna za učinkovitejšo obravnavo primerov, ko se spolno dejanje

začne tako nenadoma, da žrtev nima možnosti izraziti svoje volje ali se braniti, preden se dejanje začne; ker je zakonodaja o posilstvu na podlagi privolitve bistvena tudi za boljše obravnavanje primerov, ko žrtev zaradi strahu ne more ukrepati proti dejanju;

AA. ker dokazi kažejo, da večino posilstev zagrešijo znanci ali intimni partnerji in da se ti zgodijo v zaprtih prostorih, vendar se žrtve takšnih primerov v kazenskopravnem sistemu pogosto srečujejo s sumničavostjo in nejevero, zlasti v jurisdikcijah, kjer še vedno veljajo zastarele zahteve glede dokazovanja, zaradi česar se ohranjajo miti, da posilstva običajno zagrešijo neznanci na javnih mestih in da žrtve posilstva izzovejo ali si jih izmislijo; ker so ti miti še dodatno podkrepljeni z neustreznimi medijskimi predstavitvami, javnim diskurzom in premajhno ozaveščenostjo javnosti;

AB. ker splošno sprejeti miti in prepričanja o posilstvu in spolnem napadu škodujejo opredelitvi kaznivega dejanja posilstva ter nadalje ogrožajo dobro počutje žrtev, njihovo pripravljenost za prijavo in zaščito pred sekundarno viktimizacijo ter preprečujejo pregon in dostop do pravnega varstva; ker so ta sprejeta prepričanja in miti eden od dejavnikov, ki prispevajo k ohranjanju nekaznovanosti v zvezi s posilstvom in preprečujejo razvoj ustrezne zakonodaje;

AC. ker je razširjenost spolnega nasilja še vedno močno podcenjena in omalovaževana, saj velika večina spolnih kaznivih dejanj ostane nerazkritih; ker se veliko število prijavljenih posilstev nikoli ne preganja, velika večina primerov kazenskega pregona posilstva pa se ne konča z obsodbo; ker se zaradi tega krepi nezaupanje žensk v sistem, kar vodi v nizke stopnje prijavljanja ter ohranja družben občutek nekaznovanosti, s tem pa povzroča normalizacijo spolnega nasilja, vštevši posilstvo; ker razširjeno nekaznovanje posilstev prispeva k prevladujočemu sklopu prepričanj in družbenih norm, ki spodbujajo spolno agresijo moških in podpirajo nasilje nad ženskami, ter ustvarja okolje, v katerem je spolno nasilje normalizirano in upravičeno na podlagi vztrajnih neenakosti med spoloma in škodljivega odnosa do spola in spolnosti; ker je nesprejemljivo, da posilstvo brez fizičnega nasilja nima posledic; ker je dosledno preganjanje vseh oblik posilstva bistveno, da bi se ohranilo zaupanje javnosti v pravosodne sisteme, in je ključno pri preprečevanju spolnega nasilja; ker je zakonodaja o posilstvu na podlagi privolitve ključnega pomena tako za odražanje kot spreminjanje stališč do spolnih kaznivih dejanj ter za ozaveščanje po vsej EU, s tem pa tudi za zmanjšanje števila kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost; ker lahko zakonodaja na podlagi privolitve spodbudi spremembo paradigme k potrebi po iskanju privolitve namesto zgolj odsotnosti jasnega nasprotovanja spolnemu dejanju;

AD. ker je v obrazložitvenem poročilu k Istanbulski konvenciji glede člena 36(2) dodatno pojasnjeno, da bo za pregon splošnega nasilja, zajemši posilstvo, „potrebna ocena dokazov glede na okoliščine, da se v vsakem primeru posebej ugotovi, ali je žrtev prostovoljno

privolila v opravljeno spolno dejanje. Takšna ocena mora upoštevati širok spekter vedenjskih odzivov žrtev na spolno nasilje in posilstvo in ne sme temeljiti na predpostavkah o tipičnem vedenju v takšnih situacijah. Enako pomembno je zagotoviti, da na razlage zakonodaje o posilstvu in pregon primerov posilstva ne vplivajo spolni stereotipi in miti o moški in ženski spolnosti“;

AE. ker je Odbor OZN za odpravo diskriminacije žensk v svojem splošnem priporočilu št. 34/2011 pozval države, naj revidirajo zakonodajo o posilstvu z odpravo zahtev po uporabi sile ali dokazu o penetraciji in umestitvijo odsotnosti privolitve v jedro kaznivega dejanja, v svojem splošnem priporočilu št. 35 (2017) pa je pozval države, naj nasilje na podlagi spola priznajo kot obliko diskriminacije in sprejmejo pravne reforme, s katerimi bodo zagotovile odpravo takega nasilja, vključno z inkriminacijo spolnih dejanj brez privolitve in podpiranjem dostopa do pravnega varstva in storitev za vse ženske in dekleta, zlasti tiste, ki se spoprijemajo s presečnimi oblikami diskriminacije;

AF. ker sta enakost spolov in nediskriminacija temeljni vrednoti EU, temeljni pravici in ključni načeli evropskega stebra socialnih pravic ter bistvena pogoja za napredek; ker je diskriminacija na podlagi biološkega in družbenega spola ter diskriminacija iz drugih razlogov prepovedana v skladu s členom 21 Listine EU o temeljnih pravicah;

AG. ker je presečnost pomembno vodilno načelo, zapisano v zakonodaji EU; ker se ženske spoprijemajo s presečnimi neenakostmi in diskriminacijo, vključno z diskriminacijo, povezano z njihovo raso, etničnim ali socialnim poreklom, spolno usmerjenostjo, spolno identiteto in izrazom, vero ali prepričanjem, statusom prebivanja in invalidnostjo; ker je spolno nasilje na podlagi spola eno najpomembnejših vprašanj enakosti spolov in ker je dejanski napredek na področju enakosti spolov mogoče doseči le z izvajanjem presečnega pristopa; ker presečni pristop omogoča odpravljanje strukturnih ovir na poti k enakosti spolov in zbiranje dokazov, na podlagi katerih se določijo merila uspešnosti, in usmerja pot k strateškim in učinkovitim politikam za boj proti sistemski diskriminaciji, izključenosti in socialnim neenakostim;

AH. ker je glede na strukturno naravo neenakosti med spoloma in nasilja na podlagi spola privolitev lahko dana pod prisilo ali družbenim pritiskom, zato je potreben pristop, ki bo zajel ne le individualno avtonomijo, temveč tudi dinamiko družbene moči, spolne norme in neenakomerno porazdelitev vpliva med moškimi in ženskami;

AI. ker je nasilje na podlagi spola, vštevši spolno nasilje, vzrok in hkrati posledica strukturnih neenakosti in nesorazmerja moči, ki izhajajo iz spolnih stereotipov in družbenih norm; ker je treba za odpravljanje takega nasilja te norme izpodbijati in izvesti celovite pravne, socialne in izobraževalne reforme;

AJ. ker globoko zakoreninjeni spolni stereotipi glede spolnosti in morale žensk prispevajo k prevladujočemu sklopu prepričanj in družbenih norm, ki spodbujajo spolno agresijo moških in podpirajo nasilje nad ženskami, ter ustvarjajo okolje, v katerem je spolno nasilje normalizirano in upravičeno na podlagi vztrajnih neenakosti med spoloma in škodljivega odnosa do spola in spolnosti; ker to povzroča stigmatizacijo in diskriminatorno obravnavo nekaterih žensk in drugih oseb zaradi njihovega kršenja družbenih in spolnih norm, vezanih na spol, ali njihove neskladnosti s spolnimi vlogami;

AK. ker se lahko posilstvo, vključno z elementi, ki so morda bili predhodni kaznivemu dejanju, kot sta pridobivanje oseb za spolne namene in spletne prevare, zgodi v čezmejnih okoliščinah; ker se nasilje nad ženskami in dekleti dogaja tako na spletu kot drugje in vključuje spolno nasilje, nadlegovanje, deljenje intimnih slik brez privolitve in prisilni nadzor, ki jih omogoča tehnologija; ker takšne oblike zlorabe nesorazmerno prizadenejo ženske in marginalizirane skupine ter jih mnogi nacionalni okviri nezadostno obravnavajo;

AL. ker žrtve posilstva potrebujejo takojšnjo, večdisciplinarno, dostopno in celovito zdravstveno oskrbo, tudi klinično oskrbo posilstva, zdravstveno oskrbo na področju spolnega in reproduktivnega zdravja, kar vključuje nujno kontracepcijo, zaščito po izpostavitvi, zdravljenje spolno prenosljivih okužb ter dostop do varnega in zakonitega splava, in podporo ob travmi, hkrati pa morajo imeti tudi možnost dolgoročne podpore, vključno s psihološkim svetovanjem; ker v nekaterih državah članicah dostop do nekaterih osnovnih zdravstvenih storitev ni zagotovljen;

AM. ker je kultura posiljevanja opredeljena kot strukturiran in razširjen sistem odnosov, vedenja, vrednot in družbenih norm, ki normalizirajo in trivializirajo spolno nasilje, spodkopavajo privolitev, ohranjajo mite o posilstvu in spodbujajo družbeno normalizacijo takega nasilja;

AN. ker velika razširjenost sekundarne viktimizacije kaže na velik neuspeh pravosodnih sistemov, pa tudi zastarelih zakonov, ki ne temeljijo na privolitvi, da bi preživelim zagotovili dostop do pravnega varstva[17], kot je razvidno iz nizke stopnje prijav med žrtvami, pomanjkanja pomoči v skladu z njihovimi potrebami, razpoložljivosti dostopnih postopkov in nizke stopnje obsodb v primerih posilstva, kar kaže na sistematične pomanjkljivosti v načinu, kako organi kazenskega pregona in pravosodni sistemi obravnavajo primere posilstva, kar posledično vodi v razširjen družbeni občutek

---

17 Svet Evrope, „Case of L. and Others v. France: criminal-law system inadequate for the punishment of all non-consensual sexual acts, exposing rape victim to secondary victimisation“ (Primer L. in drugi proti Franciji: kazenskopravni sistem ne zadostuje za kaznovanje vseh spolnih dejanj brez privolitve, kar žrtve posilstva izpostavlja sekundarni viktimizacij), časopisni članek, Svet Evrope, Strasbourg, Francija, 24. april 2025

nekaznovanosti za kaznivo dejanje posilstva in resno ogroža enakost spolov;

AO. ker se sekundarna viktimizacija pojavi, kadar žrtve utrpijo nadaljnjo škodo, ki ni neposredna posledica kaznivega dejanja posilstva, temveč načina, kako jih institucije in drugi posamezniki obravnavajo; ker sekundarno viktimizacijo povzročajo ponavljajoča se izpostavljenost žrtve storilcu, neobčutljiva obravnava, kot je ponavljajoče se zasliševanje o istih dogodkih, pripisovanje krivde žrtvam, uporaba neprimernega jezika ali neobčutljive pripombe vseh, ki pridejo v stik z žrtvami, medicinski posegi, sodni postopki, vključno z njihovim trajanjem, in drugi institucionalni postopki; ker sekundarna viktimizacija spodkopava pravice žrtev, ovira njihov dostop do pravnega varstva in podaljšuje njihovo travmo, vključno z povzročanjem posttravmatske stresne motnje, depresije in tesnobe, s čimer ovira njihovo okrevanje;

AP. ker je zaradi travmatične narave posilstva in njegovega dolgoročnega vpliva na fizično in psihično zdravje, varnost, telesno nedotakljivost, dobro počutje in družabno življenje žrtev potreben usklajen, spolu in travmi prilagojen odziv usposobljenega in specializiranega osebja, zlasti v organih kazenskega pregona ter v sodstvu, da se obravnava primere posilstev in prepreči sekundarna viktimizacija; ker je usposabljanje pravosodnih delavcev in delavcev s področja preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj v državah članicah še vedno nehomogeno in nezadostno; ker je učinkovito izvajanje opredelitev posilstva na podlagi privolitve v zakonodaji odvisno od sposobnosti policistov, tožilcev in sodnih organov, da te določbe pravilno razlagajo in uporabljajo, pri čemer se tako zagotovi, da je poudarek še naprej na odsotnosti prostovoljno dane privolitve in ne na dokazu o upiranju ali fizičnem nasilju; ker prelaganje bremena dokazovanja odsotnosti privolitve na žrtve krepi škodljive stereotipe o posilstvu;

AQ. ker je celovita vzgoja o spolnosti in odnosih na podlagi privolitve ključna za odpravo napačnih informacij in mitov o posilstvu in spolnosti, obravnavo spolnih norm in preprečevanje vseh oblik nasilja na podlagi spola, vključno s posilstvom; ker je vključevanje moških in fantov v spodbujanje enakosti spolov, nasprotovanje škodljivim spolnim stereotipom in nezdravim in škodljivim modelom moškosti ter preizpraševanje pogledov na spolnost, ki temeljijo na upravičenosti, ključno za preventivna prizadevanja; ker je prehod na kulturo na podlagi privolitve ključen za zagotavljanje okolja medsebojnega spoštovanja in varnosti, v središču katerega so zdravi socialni stiki; ker je spolno občutljiva, celovita in starosti primerna vzgoja o spolnosti, privolitvi in odnosih nepogrešljivo orodje za preprečevanje posilstev in spolnega nasilja ter za odpravo temeljnih vzrokov;

AR. ker cilj trajnostnega razvoja št. 5 iz Agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 vsebuje poziv, da se doseže enakost spolov in

opolnomočenje vseh žensk in deklet, cilj trajnostnega razvoja št. 16 pa poziva k spodbujanju miroljubnih in vključujočih družb, dostopu do pravnega varstva ter k učinkovitim in odgovornim institucijam;

AS. ob upoštevanju Agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 in načela, da nihče ne sme biti prezrt, ter zlasti ciljev trajnostnega razvoja št. 3, 4, 5, 10 in 16, ki pozivajo k odpravi spolnega nasilja, doseganju enakosti spolov, dostopu do pravnega varstva, vključujočemu izobraževanju in spoštovanju ter varstvu telesne in duševne celovitosti vseh posameznikov;

AT. ker se države članice zaradi pomanjkljive obravnave strukturnih in normativnih dejavnikov ter posledične nekaznovanosti storilcev soočajo s protesti in gibanji civilne družbe, kot je gibanje #MeToo, ki prekinjajo molk o posilstvih in so bili gonilna sila zakonodajnih sprememb v nekaterih državah članicah; ker sta med primeri, ki so sprožili obsežne proteste, tudi primera „volčjega krdela“ v Španiji in Gisèle Pelicot v Franciji, ki kažeta, kako neustrezna je opredelitev posilstva, ki temelji na prisili in ne na privolitvi;

1. poziva Komisijo, naj brez odlašanja predlaga zakonodajo in na ravni EU opredeli posilstvo tako, da temelji na zahtevi za prostovoljno in ozaveščeno privolitev, ki jo je mogoče umakniti, v skladu s členom 36 Istanbulske konvencije;

2. poziva države članice, v katerih še vedno uporabljajo opredelitve posilstva, ki temeljijo na predpostavki nasilja, naj uvedejo zakonodajne spremembe, s katerimi bodo te opredelitve uskladile z najnovejšimi mednarodnimi standardi, ter naj zagotovijo potrebno in ustrezno podporo in zaščito žrtvam posilstva;

3. pozdravlja dejstvo, da je vse več držav članic v skladu s členom 36 Istanbulske konvencije sprejelo opredelitve spolnega nasilja na podlagi privolitve, in poziva Komisijo, naj spodbudi države članice, ki tega še niso storile, da ratificirajo Istanbulsko konvencijo;

4. ponavlja, da je zakonodaja o inkriminaciji posilstva, ki temelji na odsotnosti privolitve, mednarodni standard človekovih pravic, določen v Istanbulski konvenciji; opozarja na obveznost držav članic, da spoštujejo mednarodne standarde na področju človekovih pravic, in jih poziva, naj naredijo še več, da bi zaščitile in podprle žrtve posilstev ter izkoreninile vse pojavne oblike obsežnega in zapletenega sklopa prepričanj in družbenih norm, ki spodbujajo spolno agresijo moških in podpirajo nasilje nad ženskami, s čimer ustvarjajo okolje, v katerem je spolno nasilje normalizirano in upravičeno z vztrajnimi neenakostmi med spoloma in škodljivim odnosom do spola in spolnosti;

5. ponavlja, da je zakonodaja, ki temelji na odsotnosti privolitve, edini ustrezen in celovit okvir, ki upošteva razumevanju travme in dokaze, žrtvam posilstva pa omogoča dostop do pravnega varstva; ugotavlja, da zakonodaja o posilstvu na podlagi odsotnosti privolitve učinkuje

pozitivno na dostop do pravnega varstva, tudi z višjo stopnjo prijav in obsodb, ter žrtvam posilstva nudi boljše možnosti za okrevanje in čustveno dobro počutje;

6. ponovno poziva Komisijo, naj na podlagi člena 83(1), tretji pododstavek, PDEU predloži predlog sklepa Sveta, s katerim bi se nasilje na podlagi spola opredelilo kot novo področje kriminala na ravni EU, ter s tem poskrbi za skupen pristop, da bi učinkovito odpravili vse oblike nasilja na podlagi spola, ki je ena najpogostejših kršitev temeljnih pravic v EU;

7. poudarja, da je veljaven le jasen, pritrdilen, prostovoljen in nedvoumen znak privolitve in da molka, verbalnega in fizičnega neupiranja ali neizražanja besede „ne“ ni mogoče razlagati kot privolitev ter da pretekla privolitev, preteklo spolno vedenje ali preteklo ali sedanje razmerje s storilcem, vključno z zakonskim ali katerim koli drugim partnerskim statusom, ne pomenijo privolitve v spolna dejanja sedaj ali v prihodnje; poudarja, da se lahko privolitev umakne kadar koli pred ali med spolnim dejanjem; ugotavlja, da je privolitev mogoče izraziti na kakršen koli način, v kolikor je dana prostovoljno na podlagi svobodne volje osebe in se ocenjuje v okviru danih okoliščin, v skladu s členom 36 Istanbulske konvencije;

8. poudarja, da je treba privolitev presojati glede na okoliščine, ter priznava, da privolitve ni mogoče dati v primeru nasilja, ogroženosti, presenečenja, prevare, ob zlorabi položaja, vključno z nadzorom, prisili ter pri fizičnem ali duševnem stanju, kot so strah, ustrahovanje, nezavest, zamrznitev zaradi strahu ali travme, opitost, podreditev z uporabo kemičnih snovi, spanec, bolezen, telesne poškodbe, invalidnost ali v primeru katerega drugega zlasti ranljivega stanja ali starosti; priznava, da takšna stanja lahko preprečijo sposobnost prostovoljne privolitve;

9. poudarja, da je pomembno priznati odzive na travmo, kot sta tonična negibnost ali stanje zamrznitve, tj. nevrobiološka reakcija na strah ali ogroženost, ki lahko povzroči začasno paralizo ali negibnost in izgubo zmožnosti govora, ter odziv laskanja, ki je strategija preživetja, ki se pojavi pod prisilo in vključuje pomirjanje storilca v poskusu, da se prepreči stopnjevanje ali oškodovanje; poudarja, da se taki odzivi na travme pojavijo med posilstvom in spolnim nasiljem, zato jih je treba upoštevati v zakonodaji in sodni praksi, da bi zagotovili pristop, ki temelji na razumevanju travme in je osredotočen na žrtve, s čimer se pravno prizna, da odsotnost odpora ni enakovredna privolitvi;

10. poziva Komisijo in države članice, naj v vseh politikah uporabljajo presečen pristop, ki je osredotočen na žrtve, da bi zagotovili dostop do pravnega varstva in dosegli enakost spolov, ob tem pa naj upoštevajo, da nasilje na podlagi spola in diskriminacijo, vključno s spolnim nasiljem kot je posilstvo, pogosto poslabšujejo še drugi dejavniki diskriminacije in spolnih stereotipov, ter da zaradi preseka

teh dejavnikov nastane več edinstvenih oblik diskriminacije, ki zahtevajo okoliščinam prilagojene ciljne ukrepe, vključno z zakonodajo, da bodo vse žrtve deležne enake zaščite in podpore;

11. poudarja, da mora zakonodaja o posilstvu na podlagi privolitve veljati tudi v digitalnih in virtualnih okoljih, kjer se lahko zgodijo spolna dejanja brez privolitve, kot so simulirano posilstvo ali prisilni spolni odnosi; poudarja, da imajo lahko takšna dejanja hude psihološke posledice za žrtve, zato jih je treba pravno priznati in ustrezno preganjati;

12. poziva države članice, naj poskrbijo, da imajo žrtve posilstva kolikor dolgo je potrebno popoln dostop do takojšnje, celovite, varne, zaupne in specializirane zdravstvene oskrbe in storitev, kot so klinična oskrba posilstva, zdravstvena oskrba in pravice na področju spolnega in reproduktivnega zdravja, vključno z nujno kontracepcijo, zaščito po izpostavitvi, zdravljenjem spolno prenosljivih okužb ter dostopom do varnega in zakonitega splava, skupaj z dostopom do dolgotrajne oskrbe po travmah, psihološko in psihosocialno podporo in ustreznimi nadaljnjimi storitvami v podporo okrevanju; ponovno poudarja, da so te storitve za žrtve ključne in pomembne pri zagotavljanju najboljših možnih zdravstvenih rezultatov ter pomoči žrtvam, da si povrnejo občutek telesne avtonomije;

13. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo države članice spoštovale člen 26 Direktive (EU) 2024/1385 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini glede zagotavljanja brezplačne specialistične podpore za žrtve spolnega nasilja, prilagojene njihovim posebnim potrebam, z zadostno geografsko porazdelitvijo in zmogljivostmi; poudarja, da morajo imeti vse žrtve spolnega nasilja dostop do virov, kot so 24-urni krizni centri, kjer lahko prejmejo zdravstveno oskrbo, psihološko podporo in pravno svetovanje, ne da bi morale vložiti uradno prijavo; nadalje poziva države članice, naj žrtvam zagotovijo dostop do pravne podpore;

14. spodbuja stalno izmenjavo primerov dobre prakse med državami članicami, da bi spodbudili uskladitev standardov obravnave ter zagotovili dosledno, na izobrazbi temelječo in visokokakovostno podporo in obravnavo žrtev spolnega nasilja po vsej EU;

15. odločno poziva, naj bodo javne storitve na voljo v vseh fazah postopka za odpravo krivic, zlasti v zvezi z zagotavljanjem osnovne psihološke in pravne podpore ter pomoči pri iskanju zaposlitve; poziva države članice, naj spoštujejo Istanbulsko konvencijo tako da zagotovijo zaščitne in podporne ukrepe za žrtve, s poudarkom na človekovih pravicah in varnosti osebe, s čimer bi se izognili sekundarni viktimizaciji;

16. poziva države članice, naj zagotovijo obvezno, redno, ustrezno, učinkovito in prilagojeno usposabljanje strokovnim delavcem, ki bodo verjetno prišli v stik z žrtvami posilstev, vključno z uradniki organov

kazenskega pregona, forenzičnim zdravstvenim osebjem, sodnim osebjem, sodniki in tožilci, odvetniki, zdravstvenimi delavci, zaposlenimi v socialnih službah, izobraževalnim in drugim ustreznim osebjem ter strokovnjaki na terenu; poudarja, da bi moralo biti to usposabljanje v skladu s členom 36 Direktive (EU) 2024/1385 ter brez poseganja v neodvisnost sodstva in razlike v delovanju sodstva po vsej EU namenjeno preprečevanju sekundarne viktimizacije, in sicer da bi preprečili in prepoznali škodljive spolne stereotipe in odpravili vedenje in stališča, ki krivdo prelagajo na žrtve, obenem pa žrtve obravnavali na način, ki upošteva travme, spol, otroke in invalidnost; poziva Komisijo, naj razširi programe usposabljanja, ki jih podpira EU in so usklajeni z dobro prakso na področju sodstva, ter poziva države članice, naj službam na terenu zagotovijo zmogljivosti in vire, da se bodo učinkovito odzivale na potrebe žrtev, in sicer z zagotovitvijo obveznega usposabljanja za vse pravne strokovnjake in osebje preiskovanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, ki prihajajo v stik z žrtvami posilstva;

17. poziva države članice, naj zagotovijo, da se zdravstveni delavci, vključno s pediatri, ginekologi, porodničarji, babicami in osebjem za psihološko podporo, udeležijo ciljno usmerjenega usposabljanja za prepoznavanje vseh fizičnih, psihičnih in spolnih posledic posilstva za žrtve ter njihovo presečno obravnavanje;

18. poziva države članice, naj izboljšajo sodelovanje organov pregona, pravosodnih organov, civilne družbe, organizacij v skupnosti, Evropskega inštituta za enakost spolov in drugih ustreznih specializiranih akterjev pri oblikovanju usposabljanj, zlasti v zvezi s škodljivimi spolnimi stereotipi, presečno diskriminacijo ter napačnimi predstavami, miti in stereotipi o posilstvu, ki vsi še vedno ovirajo izvajanje zakonodaje o posilstvih na podlagi odsotnosti privolitve; poudarja, da bodo z več izobraževanja in usposabljanja policisti in sodniki lažje razumeli in spoštovali vse žrtve spolnega nasilja, kar bo prispevalo k povečanju števila prijav, zmanjšalo ponovno viktimizacijo in ustvarilo varnejše okolje za žrtve; nadalje poziva države članice, naj zagotovijo, da bo usposabljanje pripadnikov sodstva, pravnih strokovnjakov in strokovnjakov s področja kazenskega pregona v skladu z mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic in sodno prakso v zvezi s posilstvi;

19. poziva države članice, naj v sodelovanju z organizacijami civilne družbe in strokovnimi službami za ženske pripravijo in izdajo posebne in spolno občutljive smernice za pristojne organe in tudi sodnike, ki sodelujejo v kazenskih in, kjer je to ustrezno, civilnih postopkih v zvezi s kaznivim dejanjem posilstva; poudarja, da morajo te smernice vsebovati navodila, kako z žrtvami ravnati na travmi in spolu primeren način, prepoznati spolne stereotipe in jih preprečiti ter zagotoviti, da so žrtve, tudi tiste, ki doživljajo presečno diskriminacijo, spoštovane in zaščitene pred sekundarno viktimizacijo skozi celoten stik z organi; poleg tega poudarja, da morajo smernice vključevati navodila o tem, kako žrtve napotiti k

specialističnim podpornim službam, vključno z zdravstvenimi službami, da bi jim zagotovili ustrezno obravnavo; poziva, naj se smernice v sodelovanju z organizacijami civilne družbe in strokovnimi službami za ženske redno pregledujejo in posodabljajo, da bi tako zagotovili njihovo učinkovitost, žrtvam pa najboljši možni izid ter odpravili sistemske in strukturne pomanjkljivosti, ki spodbujajo družbeni občutek nekaznovanosti za posilstva in omogočajo storilcem spolnega nasilja, da ostanejo nekaznovani;

20. ugotavlja, da je treba zakonodajno reformo dopolniti z ukrepi za izobraževanje, namenjenimi spodbujanju sprememb vedenja in večjemu razumevanju pomena privolitve v spolnih razmerjih; poziva Komisijo, naj leta 2026 predloži smernice EU za spolno občutljivo in celovito vzgojo o spolnosti in odnosih na podlagi privolitve, s presečnim pristopom, ki bo na voljo v vseh 24 jezikih EU. Te smernice bi morale biti usmerjene v izpodbijanje spolnih stereotipov, poudarjati strukturno naravo neenakosti spolov in njeno prisotnost v spolnosti in odnosih, spodbujati nenasilno vedenje ter si prizadevati za dokončno izkoreninjenje nasilja, neenakosti in diskriminacije na podlagi spola, vključno s posilstvom; nadalje poziva Komisijo, naj pozorno spremlja, kako države članice izvajajo te smernice, in pred koncem tekočega mandata objavi oceno o tem; zato poziva države članice, naj v nacionalne učne načrte vključijo celovito in starosti primerno vzgojo o spolnosti in odnosih;

21. poudarja, da imajo kampanje za ozaveščanje javnosti in programi za preprečevanje ključno vlogo pri izpodbijanju mitov o posilstvu in krepitvi kulture privolitve, zlasti med mladimi, saj odsotnost spolne vzgoje še naprej spodbuja širjenje napačnih informacij in škodljivih stereotipov; poziva Komisijo, naj izvaja kampanje ozaveščanja javnosti po vsej EU, da bi ljudi poučili o privolitvi, odnosih, spolni integriteti in telesni avtonomiji ter se borili proti mitom o posilstvu; nadalje poziva Komisijo, naj pripravi kampanje za ozaveščanje o vsebinah proti spolom in spletni propagandi, sovražni do žensk, ki so namenjeni zlasti mladim moškim ter normalizirajo spolno nasilje in razširjajo škodljive spolne stereotipe. Ti namreč prispevajo k obsežnemu in zapletenemu sklopu prepričanj in družbenih norm, ki spodbujajo spolno agresijo moških in podpirajo nasilje nad ženskami, s čimer ustvarjajo okolje, v katerem je spolno nasilje normalizirano in upravičeno z vztrajnimi neenakostmi med spoloma in škodljivim odnosom do spola in spolnosti;

22. poziva Komisijo, naj poskrbi, da države članice spoštujejo člen 35 Direktive (EU) 2024/1385 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini tako, da pripravijo in redno izvajajo izobraževalne pobude o privolitvi in dokazih, kampanje ozaveščanja in ukrepe za spodbujanje sprememb vedenja in razumevanja, da je privolitev priznana kot svobodna, medsebojna in povsem utemeljena na načelih telesne avtonomije in spolne nedotakljivosti; poziva Komisijo, naj pozorno spremlja, kako države članice prenašajo to direktivo, zlasti člen 35;

23. poziva države članice, naj prilagodijo svojo zakonodajo v zvezi z zastaralnimi roki za kazniva dejanja posilstva, saj je odsotnost privolitve osrednji element teh kaznivih dejanj in so številne žrtve sposobne prepoznati, poimenovati ali prijaviti dejstva šele po precejšnjem preteku časa, pogosto zaradi travme, strahu, družbenega pritiska ali nepoznavanja dinamike privolitve; zato poudarja, da je treba podaljšati zastaralni rok, da bi zagotovili učinkovit dostop do pravnega varstva v skladu s temeljnimi pravicami; opozarja, da je Parlament nedavno pozval države članice, naj zagotovijo, da za kazniva dejanja iz členov 3 in 9 direktive o boju proti spolni zlorabi otrok ne veljajo zastaralni roki; poudarja, da pretirano kratki zastaralni roki žrtvam preprečujejo iskanje pravice in spodkopavajo njihovo zaščito; poziva države članice, naj odpravljajo temeljne vzroke za prenizko število prijav in zagotovijo, da zastaralni roki ne bodo preprečili učinkovitega pregona kaznivih dejanj posilstva;

24. poziva države članice, naj v skladu z nacionalno zakonodajo poskrbijo za učinkovito odpravo krivic z nadomestili, tudi s povrnitvijo škode, za vse žrtve nasilja na podlagi spola, vključno s spolnim nasiljem; opozarja, da morajo biti ta nadomestila ustrezna, takojšnja, celostna in sorazmerna z resnostjo prizadejanih poškodb, obenem pa morajo upoštevati tveganja medsektorske diskriminacije;

25. poziva države članice, naj sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi bodo zagotovile, da so tistim, ki so napoteni ali se samonapotijo, tudi zunaj kazenskopravnega sistema, na voljo programi za storilce kaznivih dejanj, in da je na voljo takojšen dostop do podpore, s čimer bodo priznale njihovo vlogo pri preprečevanju prihodnjega nasilja na podlagi spola, prekinile molk v zvezi s posilstvom ter izkoreninile prevladujoči sklop prepričanj in družbenih norm, ki spodbujajo spolno agresijo moških in podpirajo nasilje nad ženskami ter ustvarjajo okolje, v katerem je spolno nasilje normalizirano in upravičeno zaradi vztrajnih neenakosti med spoloma in škodljivega odnosa do spola in spolnosti v naši družbi;

26. odločno podpira civilno družbo in žrtve posilstev pri prekinitvi molka v zvezi s posilstvom; priznava, da je bil pritisk civilne družbe in žrtev posilstev glavna gonilna sila pri spodbujanju zakonodajnih sprememb v državah članicah; opozarja, kako pomembna je pravica do mirnega zbiranja za doseganje družbenih sprememb in pri prizadevanjih za zakonodajo o posilstvu na podlagi odsotnosti privolitve;

27. priznava ključno vlogo nevladnih organizacij in strokovnih služb za ženske, vključno s centri za podporo ženskam, zatočišči za ženske, telefonskimi številkami za pomoč, kriznimi centri za žrtve posilstva, napotitvenimi centri za žrtve spolnega nasilja in storitvami primarne preventive, pri zagotavljanju svetovanja in podpore žrtvam; poziva Komisijo in države članice, naj priskrbijo ustrezna sredstva za ohranjanje in razvoj teh storitev; zahteva, da se podpora tem

organizacijam civilne družbe in zagovornikom pravic žensk okrepi z večjo in namensko finančno podporo v proračunu EU;

28. poudarja, da so potrebna močna in trajnostna partnerstva z organizacijami na lokalni ravni in zagovorniki pravic žensk, zlasti v državah, kjer je državljanski prostor ogrožen in kjer se povečuje odpor do enakosti spolov ter spolnih in reproduktivnih pravic;

29. poudarja, da je pomembno okrepiti izvajanje, izvrševanje in spremljanje zakonodaje o spolnem nasilju in posilstvu, ter poziva k razvoju meril in kazalnikov na ravni EU za oceno učinkovitosti in vpliva;

30. poudarja vlogo EU pri krepitvi sodelovanja z agencijami OZN, kot sta Agencija OZN za ženske in Sklad Združenih narodov za prebivalstvo, in mednarodnimi partnerji, vključno s Svetom Evrope, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) in Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), pri spodbujanju enakosti spolov in boju proti spolnemu nasilju in nasilju na podlagi spola v okviru Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, Pekinških izhodišč za ukrepanje in Akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju;

31. spodbuja nadaljnji dialog in sodelovanje med institucijami EU, državami članicami in civilno družbo pri zagotavljanju, da se spolno nasilje ne obravnava le kot posamezno dejanje škode, temveč tudi kot manifestacija širše neenakosti spolov in strukturne diskriminacije;

32. poziva države članice, naj zagotovijo, da vzpostavljeni sistemi za zbiranje podatkov o nasilju na podlagi spola vključujejo zbiranje, razvoj, pripravo in razširjanje statističnih podatkov o posilstvih, vključno z razčlenjenimi podatki, med drugim po spolu, starostni skupini (otrok/odrasla oseba), rasnem in etničnem poreklu žrtve in storilca ter odnosu med žrtvijo in storilcem; poziva, naj Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) in Agencija EU za temeljne pravice (FRA) podpreta proces spremljanja in dodatno prispevata k zbiranju podatkov in raziskavam o vseh oblikah nasilja na podlagi spola, vključno s posilstvom;

33. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.